

memo

Reflecties van het RIVM op het Referentiekader Covid-19 van programma DG Covid-19

Het doel van het referentiekader is om de maatschappelijke impact en (neven)effecten van (potentiële) maatregelen in kaart te brengen. Het referentiekader biedt een breed beoordelingskader voor maatregelen waar de verschillende dimensies van brede welvaart bij elkaar worden gebracht. Het referentiekader zal worden gebruikt als een 'checklist' voor zowel de bestrijding van het virus als de uitvoering van herstelplannen.

Vanwege haar rol en positie reageert het RIVM graag op hoofdlijnen op het Referentiekader Covid-19, naast de reflectie zoals deze is verwoord in de bijgaande brief namens de drie planbureaus en het RIVM.

Weging van de effecten van maatregelen

- Het referentiekader biedt de mogelijkheid om de impact van een mix van maatregelen te wegen t.a.v. gezondheid, inkomen, milieu en sociale cohesie. Het is echter afhankelijk vanuit welk perspectief naar de impact wordt gekeken en daarom is het vaststellen vooraf (hoe complex ook) van een wegingsfactor belangrijk:
 - Wie en hoe wordt bepaald welke factor doorslaggevend is en of sommige factoren niet zwaarder wegen (en/of verschilt dit per fase) dan andere factoren?
 - Een transparante toelichting helpt om inzichtelijk te maken hoe de weging tussen de verschillende indicatoren tot stand zal komen;
 - Hoe wordt de spillover van mogelijke effecten tussen de verschillende indicatoren meegewogen? Door iedere indicator in een aparte tabel op te nemen, kunnen mogelijke spillovers tussen de indicatoren onvoldoende worden meegewogen.
- Het hanteren van het referentiekader (als checklist) richt zich op de 'voorkant', op het besluit om een maatregel wel of niet te overwegen of te nemen. Echter, wanneer maatregelen genomen worden zal blijken of en in welke mate deze ook werkelijk het gewenste effect heeft, en welke mogelijk negatieve of positieve bij-effecten heeft. Onduidelijk is of en hoe het referentiekader moet of kan helpen bij het bijstellen of heroverwegen van genomen maatregelen;
- Het gebruik en ontwikkeling van andere methodieken (zoals Maatschappelijke Kosten Baten Analyse en Socio-economische analyse) zou het kader kunnen versterken of aanscherpen.

Indicatoren en sub-indicatoren

- De indruk dient te worden vermeden dat de indicatoren vergelijkbaar zijn. Door de indicatoren op een schaal te laten scoren en door een totale score per tabel onder aan de streep op te nemen wordt deze suggestie wel gewekt. Helder moet zijn dat het onvergelijkbare grootheden betreft en het methodologisch niet de bedoeling is op basis van scores een (pseudo-kwantitatief) eindoordeel te vellen. Hierdoor zou het referentiekader (als afwegingskader bij het overwegen van maatregelen) aan zijn doel voorbij schieten;
- Het referentiekader heeft de intentie om een gedifferentieerde aanpak tussen de regio's mee te wegen. Hiervoor is het wel belangrijk om:
 - Te formuleren wat er onder regio's wordt verstaan. De regio is een niet eenduidig omschreven (ruimtelijke of bestuurlijke) entiteit. Vanuit het RIVM verstaan we er in deze context behalve de gemeenten en provincies ook de veiligheidsregio's onder;
 - Na te gaan of regionale indicatoren aanvullend opgenomen moeten worden om deze vervolgens op basis van dezelfde systematiek te kunnen wegen;
 - In de regionale Corona dashboards die momenteel in ontwikkeling zijn komt meer aandacht voor de veiligheidsaspecten zoals gegevens van naleving en handhaving. Er wordt gewerkt aan een "escalatieladder" o.a. door het Landelijk operationeel team Corona, de Veiligheidsregio's en de GGD GHOR. Het is cruciaal dat de verschillende in ontwikkeling zijnde instrumenten goed op elkaar aansluiten.
- Reflecties en aanbevelingen t.a.v. de subindicatoren:
 - De keuze van de gebruikte (sub-) indicatoren dient te worden onderbouwd;
 - De sub-indicatoren wekken vooralsnog de indruk gericht te zijn op negatieve effecten, terwijl er ook positieve effecten mogelijk zijn;
 - De voorbeelden geformuleerd bij de sub-indicatoren richten zich op de korte termijn effecten. Aangezien het referentiekader dient ter ondersteuning van besluitvorming is het van belang dat de lange termijn effecten eveneens worden meegenomen;
 - Tevens kan er balans aangebracht worden in de mate van detail per sub-indicator (en daarmee mogelijk op het gewicht dat wordt toegekend aan de sub-indicatoren). Ter illustratie het abstractieniveau van indicator "maatschappelijke impact" is beduidend hoger dan die van de anderen;
 - Wat betreft de veiligheidsaspecten in de (sub-)indicatoren is de aanbeveling om aan te sluiten en gebruik te maken van een aantal indicatoren van het nationale veiligheidsprofiel, opgesteld op basis van analyses van het Analisten Netwerk Veiligheid (ANV).

Datum

27 augustus 2020

Ons kenmerk

DG 2020-100/JB/BvE